

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у січні–березні 2026 року

(оглядова довідка за інтернет-ресурсами,
матеріалами преси та неопублікованими документами)

Загальні питання

22 січня до Дня Соборності Президент України відзначив державними нагородами та почесними званнями низку діячів культури та мистецтва за вагомий внесок у розвиток країни. Нагороди отримали актори, художники, скульптори, волонтери та науковці. Серед них: актор театру і кіно О. Вертинський – орден «За заслуги» II ступеня; скульптор А. Куш – орден «За заслуги» III ступеня; художниця В. Барінова-Кулеба – орден Княгині Ольги II ступеня; балерина К. Ханюкова – орден Княгині Ольги III ступеня. Почесне звання «Народний артист України» надано солісту опери Національної опери України О. Мельничуку. Також почесні звання заслуженого артиста, заслуженого художника, заслуженого діяча мистецтв і заслуженого працівника культури присвоєно низці інших митців.

4 березня з нагоди четвертих роковин початку повномасштабного російського вторгнення глава держави вручив державні нагороди та відзнаки «Золоте серце» волонтерам, лікарям, освітянам, ученим, діячам культури, спортсменам і журналістам, які підтримують армію та суспільство й поширюють українську культуру. Зокрема орденами удостоєні: генеральний директор – художній керівник Харківського національного академічного театру опери та балету ім. Миколи Лисенка І. Тулузов – орден «За заслуги» II ступеня; директор Музею сучасного мистецтва Одеси С. Кантор, учасник гурту «Курган & Agregat», волонтер Р. Насіров, акторка театру та кіно А. Пустовіт – орден «За заслуги» III ступеня; літературознавиця, письменниця В. Агеєва – орден княгині Ольги III ступеня. Відзнакою Президента України «Золоте серце» нагороджено стендап-коміка та волонтера В. Байдака, співачку та директорку «Благодійного фонду Ірини Федішин» І. Човник (Федішин).

Поету та військовослужбовцю О. Подвишеному посмертно присвоєно звання Герой України з відзначенням орденом «Золота Зірка» за особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету.

Шевченківські дні

9 та 10 березня у роковини народження та смерті Тараса Шевченка в Україні відбулася низка тематичних культурно-мистецьких заходів, спрямованих на вшанування пам'яті поета та художника. Кияни мали змогу безплатно відвідати Національний музей Тараса Шевченка, Літературно-меморіальний будинок-музей та Меморіальний будинок-музей Тараса Шевченка. У Національному музеї Тараса Шевченка запрацювала ювілейна виставка робіт А. Марчука «Земне у сув'язі з небесним». Окрема частина експозиції присвячена живописній Шевченкіані художника. Крім того, для відвідувачів музею було організовано музично-поетичний захід за участі Ансамблю солістів Культурних сил, а також екскурсію оновленою частиною експозиції «Меморії Тараса Шевченка». Вперше від початку повномасштабного вторгнення до виставкового простору повернули особисті речі Тараса Шевченка. Національний музей історії України підготував спеціальну програму, що включала тематичні екскурсії, презентацію книги про родинні корені поета («Шевченків сад. Родові дерева Моринців і Кирилівки», автори Є. Матвієнко, Є. Букет, О. Дедуш) та нову виставку «Натхненні Кобзарем». Мистецькі експозиції під такою назвою, покликані показати вплив творчості Тараса Шевченка на українську культуру, пройшли у різних містах країни. Виставки, зокрема, містили унікальні ілюстрації до «Кобзаря» від художників О. Сластіона, І. Іжакевича, В. Касіяна, М. Дерегуса. 9 березня з нагоди Шевченківських днів Національна опера України показала балет «Лілея» композитора К. Данькевича, а Національна філармонія України – музично-поетичне дійство «У наших раї на землі...». 10 березня у Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого відбувся літературно-мистецький захід «Два береги однієї свободи: Шевченків Заповіт», спрямований на переосмислення Шевченкової спадщини через призму сучасної боротьби за незалежність. Подія поєднала авторське трактування класичних сюжетів, виступи ветеранів російсько-української війни, зокрема А. Сеїтаблаєва, та вистави про єдність України.

Тим часом у Львові пройшов перший вечір мистецької серії «Тарас Шевченко. Вічне Слово», де поезію Кобзаря при свічках виконав н. а. України О. Гнатковський у *!FESTrepublic*. Львівський мистецький простір *Zenyk Art Gallery* відкрив нову концептуальну виставку «ВІН: Тарас Шевченко. Художник», що об'єднала 58 оригінальних живописних і графічних робіт із колекції Національного музею Тараса Шевченка в Києві, а також цифрові формати, що «оживляють» твори митця. У Вінниці в артцентрі «*MONTAJ*» презентовано співочий проєкт «ЦВІТ. Шевченко» від театрального центру «Слово і голос» (Львів) – голосом народної пісні, сучасних українських композиторів В. Сильвестрова і Б. Фроляк, хору *Cantus*. В Івано-Франківській обласній філармонії імені Іри Маланюк відбулась прем'єра опери «Катерина» за мотивами поеми Тараса Шевченка. Почути слово Пророка можна було на Донеччині (м. Констянтинівка), де провели IV Відкритий онлайн-фестиваль «Шевченко в колі сучасної молоді». У творчому змаганні взяли участь понад чотири сотні учасників, зокрема з інших областей. Гран-прі фестивалю (декламація поезії Т. Шевченка, творів, присвячених Кобзареві, та авторських віршів) здобули С. Бідьовка та В. Козієва.

9 березня у Києві в Національному центрі «Український дім» пройшла 65-та церемонія нагородження Національною премією імені Тараса Шевченка. В урочистій події взяв участь президент України В. Зеленський. Цьогоріч відбулися зміни в номінаціях, спрямовані на актуалізацію відзнаки. Додано «Творче кураторство», «Фотомистецтво», «Дизайн» та «Концертно-виконавське мистецтво», а літературу розділено на «Прозу» та «Поезію». Лауреатами Національної премії імені Тараса Шевченка 2026 року стали: мистецтвознавиця О. Авраменко – за серію книг «Білокур», «Приходько», «Тістол»; письменник П. Белянський – за роман «Битись не можна відступити»; скульптор Н. Білик – за Меморіал українським розвідникам, серії скульптур «Збурений простір», «Сплав»; куратори Т. Гаук, О. Грозовська, М. Кулівник, К. Лісова та дизайнерка Д. Подольцева – за виставковий проєкт «Алла Горська. Боривітер»; фотохудожниця О. Гром – за фотопроєкт «Вкрадена весна»; режисерка О. Дмитрієва – за вистави «Вертеп», «Жираф Монс» Харківського державного академічного театру ляльок імені В. А. Афанасьєва, «Буря» Національного академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької, «Медея» Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка; журналіст О. Криштопа – за документальний роман «Радіо “Афродіта”»; майстер художнього скла І. Мацієвський – за мистецький проєкт «Народжені у вогні»; режисер, автор сценарію П. Остріков – за фільм «Ти – космос»; куратор В. Сахарук – за культурно-мистецький проєкт «30x30. Сучасне українське мистецтво»; диригентка Ю. Ткач – за медіапроєкт «За крок до Перемоги», мистецькі цикли «Постаті», «Зустріч епох», концертні програми та фондові записи 2020–2025 років; кінознавець С. Тримбач – за книгу «Іван Миколайчук. Містерії долі»; письменник Ю. Щербак – за книгу підсумків і пророцтв «Мертва пам'ять. Голоси і крики».

Вшанування пам'яті

16 березня в Україні вшанували пам'ять загиблих внаслідок авіаудару російських військ по будівлі Маріупольського драмтеатру. Донецька обласна державна адміністрація за підтримки Міністерства культури України ініціювала проведення мирної акції до четвертих роковин трагедії. Цю пропозицію підтримали 87 театральних колективів у всіх областях – перед центральними входами до театрів люди відтворили напис «Діти» з лампадок – на знак пам'яті жертв бомбардування, солідарності з Маріуполем та привернення уваги світу до російських воєнних злочинів. У столиці на сцені *Teatroom* Національного палацу мистецтв «Україна» відбулася прем'єра вистави «Межа» Донецького обласного академічного драматичного театру, присвячена трагічним подіям у Маріуполі. Автор п'єси – канадський режисер К. Морріс.

25 березня у Львівській національній філармонії ім. Мирослава Скорика пройшов концерт-реквієм «MARIUPOL. Місто Марії», організований в межах проєкту «Де ти: Where are you?» за ініціативи Дослідницького інституту «Україніка» (*Ucrainica Research Institute*). Проєкт покликаний привернути увагу до глобального руху зі збору коштів на підтримку благодійних організацій, що допо-

магають українським дітям. У програмі концерту – дев'ять музичних творів, зокрема балада «Де ти: Where are you?», створена в пам'ять про дітей, які загинули під завалами театру в Маріуполі. Автор слів і музики – професор із Нью-Йорка (США) Л. Волянський. На сцені виступили Національна академічна чоловіча хорова капела «Дударик» та Академічний камерний оркестр «Віртуози Львова».

17 лютого у Києві платформа пам'яті «Меморіал» вручила першу відзнаку *Memorial Action Award*. Премія підсвічує дієві, етичні, сучасні ініціативи, що формують нову культуру пам'яті, вшановуючи як військових, так і вбитих росією цивільних. Цьогоріч на премію було номіновано 75 меморіальних проєктів від громадських організацій, освітніх спільнот, родин загиблих та окремих активістів. Серед 11 відзначених ініціатив: «Недописані» – меморіальний, дослідницький і мультимедійний проєкт пам'яті людей літератури, чиї життя забрала російська війна; фестиваль пам'яті Романа та Василя Ратушних «Протасів Яр»; проєкт «Поміж нас» громадської організації «Вшануй»; «Шолом пам'яті» В. Гераскевича, який створила художниця І. Проць.

20 лютого до 12-ї річниці трагічних подій Революції Гідності у столиці пройшли заходи ініціативи «Ангели пам'яті», зокрема: всесвітня тиха акція на Алеї Героїв Небесної Сотні – традиційне розвішування паперових ангелів на місцях розстрілів, започатковане мистецькою агенцією «Територія А» та Національним музеєм Революції Гідності; хода пам'яті та вшанування загиблих біля храму Архистратига Михаїла; інформаційні та мистецькі акції – відкриття виставки «40 подій Майдану» біля підніжжя монумента Незалежності та мистецька програма «Територія Гідності», що включала виступи поетів, музикантів, громадських діячів і військових. Серед учасників – н. а. України Є. Нищук, поети і військовослужбовці П. Коробчук, С. Пантюк, Д. Лазуткін, музиканти С. Фоменко та С. Василюк, режисер С. Смальчук, хор Академічного ансамблю пісні і танцю Національної гвардії України та музикант і військовослужбовець Т. Компаніченко.

25 лютого до 155-ї річниці від дня народження Лесі Українки (Лариси Косач) Волинський краєзнавчий музей у Луцьку розгорнув нову експозицію «Образ Лесі Українки в музейних предметах і знаках». Виставковий простір об'єднав різні мистецькі прочитання постаті Лесі Українки – у живописі, графіці, скульптурі, декоративному мистецтві, книжкових виданнях та філателії. У показі – твори художника О. Дишка, різьбяр С. Наумова, художниці-декоратроки О. Іщук та ін. Цього дня у Палаці культури міста Луцька пройшов вечір «Творчі перехрестя» – авторський мистецький проєкт мисткині І. Котлицької-Марчук, в межах якого презентовано пісні, народжені з поетичного слова Лесі Українки. В Одеському академічному музично-драматичному театрі ім. В. Василька до 155-річчя від дня народження письменниці відбулася прем'єра пластично-поетичного перформансу «Нехай ніхто не плаче по мені» (Леся не з підручника). Режисер-постановник і хореограф – Д. Григоруk, текст – С. Бондар (на основі листів Лесі, спогадів Ольги Кривнюк-Косач та сучасних літературознавчих досліджень).

Благодійність

16 лютого соціальна платформа *Svidok.org* разом із Благодійним фондом Сергія Притули, Національною бібліотекою України імені Ярослава Мудрого та Українською бібліотечною асоціацією запустили нову ініціативу – до 16 березня кожен з українців міг записати свідчення про війну, яке конвертувалося у донат на «Єдинозбір». В межах проєкту благодійники збирають 1 мільярд гривень на закупівлі дронів-перехоплювачів. Також ці свідчення стануть частиною всеукраїнського сховища спогадів про війну.

27 лютого у столичному клубі «Altas» відбувся благодійний концерт «Qirim / Відлуння», присвячений 12-й річниці спротиву окупації Криму. Формат заходу поєднав музичну програму (виступ *Yevhenii Dubovyk Project* і квінтету Усеїна Бекірова), благодійний аукціон та відеочитання листів кримчан, яких переслідує російська влада. Усі кошти від продажу квитків на концерт буде спрямовано до фонду «Повернись живим» на закупівлю автоматичних гранатометів для Сил безпеки й оборони України. Окремі лоти благодійного аукціону за ініціативи А. Сеїтаблаєва підтримали створення Бахчисарайського кварталу – кримськотатарської садиби в Національному музеї народної архітектури та побуту України в Пирогові.

23 березня у Києві благодійний фонд «Золоті руки» за сприяння Головного управління розвідки Міністерства оборони України організував аукціон, метою якого стало залучення коштів для підтримки спецпідрозділів воєнної розвідки. До заходу долучилися представники культури та медіа, зокрема співачка *KOLA*, телеведучий Д. Комаров, співак А. Мірзоян, гурт «ТНМК» й інші. Вони надали для аукціону особисті речі, реквізит із кліпів, а також артефакти, пов'язані з війною.

За вісім показів вистави «Поліандрія» у Національному академічному драматичному театрі ім. Івана Франка було зібрано пів мільйона гривень. Всі кошти передано до спеціального центру реабілітації *Superhumans Center* для підтримки військових-ветеранів. Вистава, поставлена режисером Д. Петросяном, має камерний формат та проходить у форматі донатів.

У Миколаївському національному театрі драми та музичної комедії під час зимових свят провели благодійну акцію на підтримку Збройних сил України. Впродовж кількох тижнів, під час показів новорічного шоу «Хід конем», спільними зусиллями глядачів та колективу театру вдалося зібрати 120 тисяч гривень. Зібрані кошти розподілили між кількома напрямками: для провідного актора театру М. Тамарянського (57 окрема мотопіхотна бригада); для С. Студзінського (35 бригада морської піхоти), брата з. а. України Є. Студзінського; для ГО «Справа громад Миколаїв» (забезпечення оборонців компонентами для дронів); для 10 морської авіаційної бригади імені Героя України Ігоря Бедзая (на комплектацію сучасних аптечок).

19 січня Рівненський обласний академічний музично-драматичний театр влаштував благодійний показ вистави «За двома зайцями». Метою заходу став збір коштів на підтримку 104 окремої бригади територіальної оборони

«ГОРИНЬ». Гроші від продажу квитків буде спрямовано на забезпечення військових необхідним обладнанням.

17 березня у залі сакрального мистецтва Івано-Франківського краєзнавчого музею представлено художній проєкт «Великий Луг – козацький дух!». Його створили митці Н. Тітов і Б. Бринський у співпраці з 65 окремою механізованою бригадою «Великий Луг», для якої збиратимуть гроші в межах виставки. Експозицію склали 12 плакатів із графікою на тему війни, козацькими прислів'ями й автографами авторів.

26 березня у львівській галереї сучасного мистецтва *Zenyk Art Gallery* відбувся благодійний мистецький аукціон «Гавриїл», організований з ініціативи «Благодійного фонду Козицького». Зібрані 3,3 мільйона гривень допоможуть одразу двом людям: військовослужбовцю В. Федорову з 150 окремої механізованої бригади, який отримав тяжкі поранення під час евакуації побратимів та втратив ногу, та семирічному Б. Ільківу, який бореться з м'язовою дистрофією Дюшена. На торги було виставлено два десятки лотів, серед яких офорт Рембрандта ван Рейна «З'явлення Гавриїла пастухам», робота М. Примаченко «Кріт виліз на світ», картина І. Труша «Копиці», живопис А. Мартона, портрет А. Коцки та інші.

Благодійні концерти на підтримку Збройних сил України організували такі артисти та колективи, як: хор «Гомін» Львівського органного залу (разом із сервісом *Teatr.org* закрили благодійний збір «Незламні люди незламної країни»: рідзвняний тур містами України – 5 мільйонів гривень для реабілітаційного центру *UNBROKEN*, «Народний гомін» – 50 автомобілів для Сил Оборони, «Потрійний збір» – мільйон гривень для 12 бригади спецпризначення «Азов» НГУ); гурт «Ziferblat» (спільно з благодійним фондом Сергія Притули зібрали чотири мільйони гривень на новітнє обладнання для саперів); гурт «Жадан і Собаки» (передав понад мільйон гривень на потреби 13 бригади НГУ «Хартія»); гурт «Zwyntar» (зібрані 450 тисяч гривень музиканти розділили між декількома військовими підрозділами, зокрема тими, де служать учасники колективу); гурт «Фіолет» (понад 900 тисяч гривень пішли на потреби батальйону «DARKNODE»); гурт «Антитіла» (разом із Благодійним фондом Діани Подолянчук передав допомогу бійцям спецпідрозділу ГУР МО України «Артан» на 1,5 мільйона гривень, отримані з продажу квитків під час концертного туру Україною «Вдома»); гурт «ТНМК» (завершив виступи з програмою «Новий вертеп» у Києві, Львові та Харкові, під час яких музиканти зібрали для українських захисників 1,5 мільйона гривень); гурт «Друга Ріка» (напередодні ювілейного шоу «Я є! 30 років» разом із партнерами запустили благодійну кампанію «ГУРТом» – 15 мільйонів гривень на підтримку ГУР МОУ); музично-театральний гурт «Schmalgauzen» (разом із фондом «Повернись живим» спрямував допомогу на суму понад мільйон гривень бійцям 92 окремої штурмової бригади); творче об'єднання «МУР» (під час концертного туру мюзиклу «Ребелія [1991]» зібрало 8 мільйонів гривень для потреб бригади «Азов» НГУ); «Ветерани космічних військ» (передали ГУР дрони вартістю понад два мільйони гривень); інді-гурт «Лівінстон» (разом із слухачами зібрав 184

тисячі гривень на підтримку Сил оборони); «Підпільний Стендап» (передав понад 300 тисяч гривень на потреби трьох бригад ЗСУ); рок-гурт «Бумбокс» (завершив благодійний «Дронотур 2026» і протягом лютого-березня зібрав 5,6 мільйона гривень для військових); стендап-коміки А. Тимошенко та Ю. Коломієць (завершили спільний благодійний тур містами України, зібравши майже 800 тисяч гривень на ЗСУ); музикант Ницо Потворно (понад 500 тисяч гривень від концерту в Києві розподілив між двома військовими підрозділами та БФ «Musicians Defend Ukraine»).

Культура та мистецтво для людей з інвалідністю

23 березня у Сумській обласній філармонії відбувся перший концерт «Spring mood», під час якого виступи солістів супроводжувалися перекладом жестовою мовою. Ініціативу вдалося реалізувати завдяки співпраці колективу філармонії з громадською організацією «Спеціально для тебе». Переклад забезпечила представниця Сумської обласної організації Українського товариства глухих О. Івченко.

У Центральній бібліотеці Дніпра відкрито інклюзивний простір «Bibliotouch» для людей із порушеннями зору. Його оснащено необхідним обладнанням для читання, навчання, роботи з інформацією, а також літературою шрифтом Брайля. Проєкт реалізовано за підтримки Європейського Союзу в межах програми «Дім Європи» та завдяки співпраці з КЗК «Дніпровські міські публічні бібліотеки» та громадською організацією «КУСТ».

Культурно-мистецькі поєкти

18 лютого на сцені київського театру «Сузір'я» відбулося вручення четвертої незалежної премії «Чорний лотос», яка відзначає акторів, режисерів, сценаристів, драматургів кіно й театру. Лауреатів 2025 року оголосив засновник премії та генеральний продюсер кінофестивалю «Миколайчук Open» О. Гладушевський. Нагороди отримали: вистава «Місячні» А. Сарнацької (режисерка Н. Хижна, Молодий театр); фільм «Ти – космос» режисера П. Острікова; короткометражний фільм «Життя починається» режисера О. Тараненка; п'єса «Будь мужиком» Н. Торжевської; серіал «Ховаючи колишню» режисера С. Кулибишева; режисер кіно П. Остріков («Ти – космос»); режисерка театру М. Юр («Добра людина з Сичуані», «Пароль: Театр»); актор В. Кравчук (головна роль у фільмі «Ти – космос»); актор К. Парастаєв (головна роль у виставі «Брати», Національний академічний драматичний театр ім. Лесі Українки); акторка В. Ходос (головна роль у фільмі «Втомлені»); акторка Т. Міхіна (головна роль у виставі «Макбет», Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка) та інші. У номінації «Відкриття року» переміг актор Я. Корнєв.

24 березня «Українська правда» вже втретє оголосила лауреаток премії «УП100: Сила жінок» – щорічної відзнаки, що вшановує українських лідерок, які змінюють країну, надихають суспільство та формують майбутнє. Темою цього річної церемонії стало «Коли квітує одна, ми квітуємо всі». Премія охоплює вісім

категорій. У номінації «Культура» нагороджено: н. а. України, (Херсонський театр) О. Галл-Савальську; солістку формації *NOVA OPERA* М. Головка; режисерку, сценаристку М. Ер Горбач; директорку *INDEX*, письменницю, дослідницю культури С. Довжик; кримськотатарську мисткиню А. Ескендер; заступницю директора Одеського художнього музею О. Ковальчук; музичну продюсерку, авторку медіапроєкту *Diary of War* Д. Коломієць; кураторку та мистецтвознавицю, директорку *Promprylad Art Center* К. Малих; культурологиню, авторку подкасту та посібника з деколонізації М. Найем; співачку, солістку гурту «Go_A» К. Павленко (*Monokate*); музикантку, директорку Українського інституту в Швеції Н. Пасічник; небінарну акторку, режисерку, військову А. «Крим» Романову; співачку, фольклористку М. Садовську; режисерку анімації А. Фалілеєву; художницю, співзасновницю художньої групи «Р.Е.П.» Л. Хоменко. Крім того, діячок культури представлено й в інших номінаціях. Зокрема в межах категорії «Політика і держуправління» відзначено віцепрем'єр-міністерку з гуманітарної політики, міністерку культури України Т. Бережну, а в номінації «Креативні індустрії» – театральну художницю, авторку серії дитячих книжок «Містер Подушка» Д. Білу, режисерку, співзасновницю *Family Production* А. Буковську, ілюстраторку М. Кінович, аніматорку М. Озірну, співзасновницю школи сучасної літературної індустрії та комунікацій *Litosvita* М. Придьму та інших.

Від 6 січня до 1 лютого тривав III Міжнародний фестиваль «Стус-Фест 2026», об'єднуючи під гаслом «Стус. Світло» театральні та культурні події, присвячені життю та творчості Василя Стуса. Фестиваль організовано театральними та мистецькими спільнотами – *DSP*, *ProEnglish Theatre of Ukraine* та Театр Воєнних Дій, під керівництвом режисера А. Боровенського. Програма включала вистави, перформанси, виставки та поетичні читання, що відбувалися у різних містах України та за кордоном. Ключові події «Стус-Фесту 2026»: показ оновленої пластично-поетичної вистави «Стусанина» від Театру Воєнних Дій, у якій грають ветерани та чинні військовослужбовці ЗСУ – у Києві в *Try Teatry Hub* (театр-бомбосховище) та в хабі *Sound Recovery*; прем'єра вистави-променаду «Стус і Алла. Засіяли» від театральної спільноти *DSP* – у столичному *Try Teatry Hub*; виставка «Василь Стус. Поки ми тут, усе буде гаразд», що поєднала архівні документи та фото (зокрема кольорові реконструкції) з інтерактивними елементами – в Мистецькому арсеналі у Києві; перформативне читання віршів Василя Стуса «Палімпсести», представлене Народним драматичним театром ім. Григорія Агєєва (режисер І. Данілін) – у Чернівцях; прем'єрний камерний перформанс П. Гончарова «Загратована...» разом із тематичною виставкою – в артгалереї «Склад № 5» у Черкасах; спеціальний проєкт *#рядовий_стус* (відеопоезії від захисників України).

Театр

До Міжнародного дня театру, що святкується 27 березня, Президент України Володимир Зеленський відзначив театральних діячів державними нагородами за вагомий особистий внесок у розвиток національної культури і театраль-

ного мистецтва, вагомі творчі здобутки і високу професійну майстерність. Зокрема орденом «За заслуги» III ступеня удостоєно: А. Вітрюк (провідна майстриня сцени Полтавського академічного обласного театру ляльок), М. Воробйова (керівник, режисер, актор Кременчуцького театру комедії «МО» в Полтавській області), М. Ворона (директор комерційного Миколаївського академічного художнього драматичного театру), О. Книгу (генеральний директор – художній керівник Херсонського обласного академічного музично-драматичного театру імені Миколи Куліша), Л. Кретову (артистка-вокалістка Полтавського академічного обласного українського музично-драматичного театру імені Миколи Гоголя), М. Курочкіна (драматург, художній керівник Театру ветеранів), Ю. Моквича (генеральний директор – художній керівник Ніжинського академічного українського драматичного театру імені Михайла Коцюбинського в Чернігівській області), В. Нянькіна (директор родинного театру «Нянькіни» в Сумах), І. Путрова (запрошений соліст Національного академічного театру опери та балету України імені Тараса Шевченка), Є. Тодоракіна (артист драми – провідний майстер сцени Київського академічного обласного музично-драматичного театру імені Панаса Саксаганського). Орден княгині Ольги III ступеня отримала О. Когут (директорка Київського національного академічного театру оперети). Орден княгині Ольги II ступеня – Я. Кравченко (засновниця і директорка «Дикого театру»), Л. Підлісна (завідувачка кафедри Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені Івана Карпенка-Карого) та О. Семьошкіна (головна балетмейстерка Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка). Почесне звання «Народний артист України» присвоєно дев'ятьом митцям, серед них – І. Уривський (режисер-постановник Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка), О. Злакоман (соліст опери – провідний майстер сцени Національного академічного театру опери та балету України імені Тараса Шевченка), І. Гаврилів (артист драми Національного академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької у Львові). Десятки діячів кіно та театру отримали звання заслуженого артиста України, заслуженого діяча мистецтв України та заслуженого працівника культури України.

До 115-річчя Івано-Франківського національного академічного обласного українського музично-драматичного театру імені Івана Франка глава держави відзначив колектив державними нагородами. Зокрема почесне звання «Народний артист України» присвоєно акторам Н. Левченко та Р. Луцькому.

Дніпровському академічному театру опери та балету указом Президента України надано статус національного, враховуючи вагомий внесок інституції у розвиток і популяризацію національного музичного та хореографічного мистецтва, у справу національного культурного відродження.

Лауреаткою Премії імені Леся Курбаса 2026 року стала харківська режисерка та засновниця незалежного театру «Нафта» Н. Хижна. Нагороду присуджено за танцювальну виставу «Тут буде сад», створену за мотивами текстів О. Ленг із використанням жестової мови. Також члени комітету з присудження премії відзначили високий професійний рівень двох інших українських режисерів – Д. Некрасова (вистава «Тіні забутих предків», Сумський національний академічний

театр драми та музичної комедії ім. М. С. Щепкіна) та С. Іванова (вистава «Наш клас», Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка у Києві). Цього року театральна спільнота відзначає 30-річчя з моменту першого вручення Премії імені Леся Курбаса, заснованої Міністерством культури України і Спілкою театральних діячів України для вшанування митців, які успадковують традиції українського авангарду та впроваджують новітні естетичні форми в сучасному театрі.

У сезоні 2026 року київські театральні колективи презентували низку нових вистав, серед яких: «Троянство» за драматургією М. Курочкина, у поєднанні з проєктом-дослідженням П. Гудімова та Д. Ключко «Енеїда. Візуальна історія легендарної поеми»: книжкові видання різних епох, графіка, живопис, театральні афіші та мультимедійні архіви, представлені у стінах театру (Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка); (Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка); «Ляльковий дім» і «Будівничий Сольнес» за п'єсами Г. Ібсена (Національний академічний драматичний театр імені Лесі Українки); «Дон Жуан» В. А. Моцарта (Національний академічний театр оперети); «Жити, не очікуючи смерті» за п'єсою Д. Маррелла (Національний академічний Молодий театр); «Більше краси, ніж туги» Р. Нельсона (академічний драматичний театр на Подолі); «Тайна вечеря без Ісуса» – вербатім-вистава І. Шарана, створена зі слів реальних людей (академічний театр «Золоті ворота»); «Урок» за п'єсою Е. Йонеско (Український малий драматичний театр); «21» за п'єсою О. Мурашко (Театр ветеранів); «Дорослі діти» за п'єсою Я. Рези «Божество різанини» (Театр «Особистості»); «Залізниця» Б. Рейнольдса (Мала Опера); «Мені тебе мало» за поезією «Бу-Ба-Бу» і авторів, близьких до руху, «Багато галасу з нічого» за В. Шекспіром (Луганський обласний академічний український музично-драматичний театр на сцені столичного Міжнародного центру культури і мистецтв).

Від 27 лютого до 1 березня у Закарпатському академічному обласному українському музично-драматичному театрі імені братів Шерегіїв пройшов III Міжнародний фестиваль актуальної драматургії «Драма сьогодення». Свої роботи на фестивалійній сцені представили провідні театри з Дніпра, Львова, Івано-Франківська й Ужгорода, а також гості зі Словаччини. За рішенням професійного журі під головуванням театрознавиці й культурної менеджерки О. Данилець перемогу здобули: «Найкращий творчий дует» – Д. Коломієць й А. Боднар (вистава «Есмеральда», Львівський національний академічний театр опери та балету ім. Соломії Крушельницької); «Найкращий ансамбль» – вистава «Мольєр. Анатомія» (Львівський академічний театр ім. Леся Курбаса); «Найкраща сценографія» – О. Семенюк (вистава «Нація», Івано-Франківський національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка); «Найкраща жіноча роль» – Т. Горгішелі (вистава «Мольєр. Анатомія», Львівський академічний театр ім. Леся Курбаса); «Найкраща чоловіча роль» – Ф. Балог (вистава «Ром з-під ковдри», *Divadlo – D Ačko* зі Словаччини); «Найкраща вистава» – «Нація» (Івано-Франківський національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка). В межах «Драми сьо-

годення» відбулися мистецькі та просвітницькі заходи для всіх охочих, як-от виставка робіт художниці А. Стасюк, дискусія про виклики сучасної режисури (спікерка – театрознавиця Н. Малишка) та форум «Закарпаття театральне?!».

16–22 березня у Луцьку тривала літературно-драматургічна резиденція «Місто ляльок», організована на базі Волинського академічного обласного театру ляльок у партнерстві з громадською організацією «UNIMA – Україна». Масштабна подія збирала в одному середовищі драматургів, режисерів, акторів, науковців, студентів і глядачів. Центральною складовою резиденції став проєкт *DocuPup* від ГО «UNIMA – Україна», спрямований на створення нових п'єс для дітей та підлітків у жанрі лялькових байопіків про видатних українців (Марію Примаченко, Ігоря Сікорського, Олександра Довженка, Лесю Українку, Сергія Єфремова, Марійку Підгірянку та Сержа Лифаря). Впродовж усього тижня «Місто ляльок» стало місцем театралізованих читок, обговорень, лекцій і відкритих зустрічей з глядачами. У програмі: наукова конференція «Театр ляльок України: історичні виміри і сьогодення»; нагородження переможців онлайн-фестивалю «Прем'єри сезону 2024–2025» (нагороду за найкращий драматургічний дебют здобула режисерка Волинського театру ляльок К. Лавринець); покази вистав від колективів з Києва, Львова, Івано-Франківська, Вінниці та Рівного; презентація збірки п'єс «DocuPup».

Театральне життя країни включало, зокрема, такі прем'єри: «Балада про украдене щастя» за мотивами повісті І. Франка «Украдене щастя», «Коляда проти імперії» режисера та драматурга І. Білиця (Львівський національний академічний український драматичний театр ім. М. Заньковецької); «Баланс» за текстом А. Сарнацької (Львівський академічний театр імені Леся Курбаса); «Дикий Захід» за п'єсою С. Шепарда (Львівський академічний духовний театр «Воскресіння»); «Червоний Три» Г. Колліна (Харківський академічний драматичний театр ім. Г. Ф. Квітки-Основ'яненка); «Потяг 723» А. Косодій (харківський альтернативний незалежний театр «Нафта»); «Красуня і Чудовисько» на музику І. Небесного, «Снігова королева» – на музику Т. Кантелінена (Одеський національний академічний театр опери та балету); «Нехай ніхто не плаче по мені» за текстом С. Бондар на основі листів Лесі Українки, спогадів Ольги Кривнюк-Косач та сучасних літературознавчих досліджень (Одеський академічний український музично-драматичний театр ім. В. Василька); «Естроген» за п'єсою М. Смілянець (Дніпровський академічний театр драми і комедії); «Літепло. Хроніка одного хутора» за п'єсою І. Юзюка (Житомирський академічний український музично-драматичний театр ім. Івана Кочерги); «Чудова потвора» за п'єсою Г. Фігейреду «Езоп» (Миколаївський національний академічний український театр драми та музичної комедії); «Леся» за п'єсою М. Кропивницького (Волинський обласний академічний музично-драматичний театр ім. Тараса Шевченка); «8 жінок і одна таємниця» за п'єсою «Вісім жінок» Р. Тома (Хмельницький обласний академічний музично-драматичний театр ім. М. Старицького); «Кіностудія злочину» за п'єсою Ж. Моклера «Репетиція в театрі злочину» (Закарпатський академічний музично-драматичний театр імені братів Шерегіїв); «Буна» за твором В. Маковій

(Чернівецький академічний обласний музично-драматичний театр ім. О. Кобилянської); «Сніг у Флоренції» за драматичною поемою Л. Костенко (Рівненський обласний академічний музично-драматичний театр); «KoLo» на основі українських обрядових пісень з музикою Є. Золотухіна (Сумський національний академічний театр драми та музичної комедії ім. Михайла Щепкіна); «Людожерик» за п'єсою С. Лебо (Чернігівський обласний академічний український музично-драматичний театр імені Т. Г. Шевченка).

11 лютого у Закарпатському академічному музично-драматичному театрі імені братів Шерегіїв в межах відкриття п'ятого сценічного майданчика закладу «Сцена-трюм» презентовано прем'єру 80-го театрального сезону – виставу «Вовчиха» за однойменною новелою О. Кобилянської (режисерка – Я. Богомолова).

Музика

Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти оприлюднило імена цьогорічних переможців мистецьких премій. Згідно з результатами відкритого голосування володарем премії імені Б. М. Лятошинського став композитор О. Безбородько – за створення творів для симфонічного оркестру: «Ода неподоланим» та «Симфонія незламності». Премію імені Лева Ревуцького отримали композиторка Я. Шлябанська та віолончеліст Г. Сасько – за створення та сценічне втілення музичних творів, які отримали визнання широкої громадськості. Премію імені Миколи Лисенка здобули композиторка Л. Сидоренко – за вокальний секстет на слова М. Семенка «Тіні забуті» та твір для ансамблю ударних «Beyond dreams», піаніст Р. Лопатинський – за концертні програми 2024–2025 років, музикознавець Б. Луканюк – за праці «Курс музичного фольклору» та бібліонотографічний каталог фольклористичних робіт Миколи Лисенка.

2 лютого в Національному центрі «Український дім» у Києві втретє вручили музичну премію «Золота зоря Лірум», відзначивши найкращі досягнення української музики. Головні нагороди: *Brykulets* (артист року), «Курган & Agregat» (гурт року), «DakhaBrakha» (кліп року – «9 nedilechok»), «The Maneken» (альбом року – «Nova Era»), Ницо Потворно (мініальбом року – «Нормальне літо 2025»), сингл сьогодення – «Покоління 300»), «Ziferblat» (вибір слухачів), І. Дуцик (режисер року), *Adam* (музичний продюсер року – номінація 2026 року) та інші. Захід відбувся у партнерстві з «Squat 17B» і був спрямований на підтримку ЗСУ, зокрема збір для 12 бригади спеціального призначення «Азов» НГУ.

14 березня у київському Палаці спорту пройшла церемонія незалежної музичної премії *Muzvar Awards*, яка підбила підсумки 2025 року. Переможців визначали 107 експертів креативної індустрії, а у двох спеціальних номінаціях до голосування долучилися понад 140 тисяч українців через застосунок «Дія». Серед фаворитів глядачів: «Найкраща нова пісня» – «Смарагдове небо» виконавця *Drevo*; «Найактивніший фан-клуб» – спільнота шанувальників *Dorofeeva*. Переможці від професійного журі: «Нові імена року» – *Drevo* (попмузика), *The Armo* (рок-музика), *Shmiska* (альтернатива), Шугар (естрада); «Найкращий автор» –

М. Клименко (помертньо), С. Норова (*Adam & Sasha Norova*, «Ау-ау»); «Найкращий саунд» – П. Коляденко («Творча спілка» & *Phil It*, «Міцно»); «Найкращий автор відеоконтенту» – Г. Ненов (*Jamala*, «Arafat Dağindan»); «Найкраща творча співпраця» – *Jerry Heil & Yarmak* («З якого ти поверху неба?»); «Найрезонанс-ніша подія загальнонаціонального рівня» – шоу-кейс від *Monatik* («I.V.»); «Музична журналістика» – Н. Тур; «Музичний диджитал-спадок» – документальний фільм «Яремчук: незрівнянний світ краси» (режисер А. Григорян, продюсери М. Яремчук і М. Сердюк); «Найкращий переспів» – В. Козловський («Пінаколада»); «Спеціальна відзнака» – фронтмен гурту «Adam» М. Клименко (помертньо).

27 березня переможців оголосила премія *Jäger Music Awards*, що традиційно підтримує українську незалежну сцену. Цьогорічна тема – «Прояви свій звук», підкреслює нову хвилю артистів, які створюють музику власними силами в умовах обмежених ресурсів. Організатори *Jäger Music Awards-2026* розширили список основних номінацій до одинадцяти та вперше запровадили «Гран-прі» – *ДАКАУАК* і «Околиця». Серед переможців премії: гурт «Hyphen Dash» (артисти року), Кажанна (трек року – «Воу»), етногурт «DakhaBrakha» (відео року – «9 pedilechok») та попгурт «The Maneken» (альбом року – «Nova Era»). Додатковою платформою для підтримки молодих виконавців стали партнерські відзнаки: спецнагороди від Радіо «Накипіло» (М. Ткачук), *Faine Misto* (*Leleka* і *Paporot*, *Zlypni*, «Околиця»), «Брудний пес» («невтома») та *Fancon Ukraine* («теорія розбитих вікон»). Окрім музичної складової, премія мала й благодійну мету: у співпраці з фондами «Птахи», *Musicians Defend Ukraine* та штабним фондом Третього армійського корпусу вдалося зібрати 600 тисяч гривень.

Від 25 січня до 15 лютого у Рівненській обласній філармонії тривав XXIII Міжнародний фестиваль «Органний собор». Головна ідея фестивалю – показати орган як універсальний інструмент, який може гармонійно звучати у спілці з оркестром, вокалом чи сольними інструментами, відкрити слухачам різні музичні епохи, стилі та імена органного мистецтва. В межах події відбулося шість тематичних концертів, де музика поєдналася з сучасними мистецькими формами та музикознавчими коментарями. На сцені виступили органісти з Франції, Польщі та України, зокрема Є. Бельмас (Рівне), О. Мацелюх (Рівне/Львів), С. Калініна (Харків), Г. Куркова (Вінниця), у супроводі Академічного камерного оркестру Рівненської обласної філармонії під керівництвом диригента Ю. Скрипника.

15–29 березня в Івано-Франківській обласній філармонії пройшов фестиваль професійного музичного мистецтва «Прикарпатська весна 2026». Програма поєднала дитячий балет, барокову музику, сучасні експериментальні проєкти та масштабну оперну постановку. Зокрема урочистим відкриттям фестивалю стала прем'єра балетної казки «Дівчинка з голубими очима». Вистава створена на основі балету «Коппелія» Лео Деліба за участі учнів Балетної школи філармонії та Академічного симфонічного оркестру. Фінальна подія музичного форуму – прем'єра опери «Penelope. Seven Ways to Wait» на музику К. Аракелян.

26–28 березня у Луцьку провели III Всеукраїнський конкурс виконавців на струнно-смічкових інструментах імені Олександра Негоди. Голова журі – перша скрипка оркестру «Віртуози Києва» Т. Яропуд. Подія об'єднала понад пів сотні

юних талантів із різних куточків України. Нагородження найкращих конкурсантів у різних категоріях відбулося під час гала-концерту. Гран-прі у соло-виконанні отримала А. Форназ'єр за виступ з «Імпровізацією в ре-мінор» Ніно Рота. Ексклюзивом цього річного дійства було введення категорії ансамблю.

Візуальні мистецтва

14 січня Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти оголосило цьогорічних лауреатів державної премії у сфері фотомистецтва імені Миколи Анацького. Премія традиційно присуджується у день народження військового фотографа Миколи Анацького, який зафіксував важливі моменти російсько-української війни та загинув унаслідок авіакатастрофи у 2023 році. У номінації «Документальна (репортажна) фотографія» нагороду отримав Д. Купріян за серію «Мистецтво війни, або Правила догляду за автоматом». У номінації «Художня фотографія» перемогла О. Гром із серією «Вкрадена Весна». Також почесним дипломом відзначено Р. Канюку за фотороботи «Донеччина» і «Трипільська ТЕС».

12 березня у Музейно-виставковому центрі «Музей історії міста Києва» презентовано масштабну виставку «Я сколихнув цей світ», присвячений 90-річчю Івана Марчука. Ювілейна експозиція, яка працюватиме до 17 травня, стала найбільшою ретроспективою митця за останні роки. Розгорнута на всіх чотирьох виставкових поверхах музею, вона дозволяє побачити шлях художника як цілісну історію. На виставці представлено понад 250 творів різних періодів із понад одинадцяти українських музеїв та численних приватних збірок. Окреме місце займають роботи з колекції І. Марчука (ранній живопис, портрети, студентські роботи, ескізи та керамічні панно), багато з яких раніше не демонструвалися широкій публіці. Також відвідувачі можуть побачити символічну реконструкцію творчої майстерні митця з його особистими речами – мольберт, палітра, книги, архівні матеріали та фрагменти інтерв'ю.

У столичних музеях й інших мистецьких просторах розпочали роботу виставкові проєкти: «Жіночий портрет» – понад 300 робіт митців з усієї країни, присвячені осмисленню образу жінки: живопис, графіка та змішані медіа (Центральний будинок художника); «З художницями, кураторками, золотими заходами сонця» – серія з 11 килимів, виконаних у техніці тафтингу, артоб'єкти, малюнки, живопис мисткині А. Сапон, «365. Час не потрібен» – новий графічний цикл Г. Зінківського (Національний музей мистецтв ім. Богдана та Варвари Ханенків); «Колір» – 30 абстрактних та імпресіоністичних картин П. Лебединця (Національний музей «Київська картинна галерея»); «Всесвіт навиворіт» – графіка, живописні диптихи, триптих-іконостас, метафоричні карти, друк на шпалерах та анімаційні фрагменти мисткині А. Гаєвої (Національний музей декоративного мистецтва України); «Херсон: НЕ/вкрадене» – 38 творів-рефлексій 28 українських митців на обрані картини, викрадені з Херсонського художнього музею ім. О. Шовкуненка російськими окупантами восени 2022 року (Національний музей історії України у Другій світовій війні); «Мистецтво на зламі сезонів 2026» – роботи п'ятдесяти авторів, виконані у різних художніх техніках, зокрема

С. Захарова, В. Буткалюка та Г. Гутгарца, О. Владімірова (галерея «Хлібня» Національного заповідника «Софія Київська»); «Уламки спогадів» – живопис і скульптури А. Солецького, «Ниточка: Трансформація замість зламаності» – портрети дітей та їхні історії від фотографині М. Сірко та БФ «Голоси дітей» (Музейно-виставковий центр «Музей історії міста Києва»); «Кохайтеся, чорноброві» – портретна графіка Н. Бондар (Музей «Хата на Пріорці» – відділення Музею Тараса Шевченка); «Уява» – 35 картин А. Логова 2024–2026 років, зокрема зимові пейзажі столиці, «Внутрішній пейзаж» – живопис, графіка, кераміка й артоб'єкти Є. Клименка та Л. Бутенко (галерея мистецтв «Лавра»); «Зворотний рух. Щоденники» – фотографії, графічні та відеороботи Р. Ключко (Мала галерея Національного культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький арсенал»); «Люди. Місце. Присутність» – живопис О. Чекменьова, О. Ройтбурда, Л. Хоменко й інших митців, фотографії, що фокусуються на цінностях та особистій присутності у боротьбі за свободу (Галерея протестного мистецтва Музею Майдану); «У пошуках втраченого сенсу» – дві сотні живописних і графічних робіт М. Вайсберга, «Земля Івана» – наївне мистецтво І. Приходька: картини, дерев'яні скульптури тощо (Національний центр «Український дім»); «Весняна виставка» – твори сучасних українських митців, зокрема декоративне мистецтво (художня галерея «Митець»); «Жити життя» – дві серії робіт Л. Бабляк: художня хронологія війни з циклу «Жовто-синій альбом», серія стилізованих квітів (Музей української діаспори); «Перехідний стан» – фотографії К. Гузенка, створені автором упродовж повномасштабної війни (простір Українського ПЕН); «Радість» – інсталяції та художні роботи українських і міжнародних митців, що розкривають теми пам'яті, крихкості та внутрішньої стійкості, «Не питаючи дозволу» – ретроспектива українського мистецтва 2000–2010-х про тілесність («PinchukArtCentre»); «10 років разом» – близько сімдесяти творів, подарованих митцями до ювілею галереї (ЦСМ «Білий Світ»); «Післямова (або пейзаж з фіговим листом)» – нові роботи П. Макова з серії «Абракадабра» («The Naked Room»); «Тихий портрет» – живописні роботи Н. Лісової 2022–2026 років («Dymchuk Gallery»); «Завжди нове, завжди насичене» – живопис К. Алійник («Voloshyn Gallery»); «Слід часу» – живопис і скульптури Л. Давиденко та картини А. Корольової, «Післяжиття» – художники про втрату, пам'ять і спадок: інсталяція І. Стратійчук, графіка А. Гоц, скульптури Н. Трубнікової, живопис Є. Чорного та Н. Савенко, графіка, мозаїка О. Богомаза та інше, «20 км» – кураторський проект сумської галереї «BureauArt», що презентує мистецьке життя у прифронтовому місті: роботи І. Швачунова, В. Клименка, О. Федоренка (галерея «Imagine Point»); «Відлига. Мистецтво українських шістдесятників» – твори О. Заливахи, А. Горської, І. Григор'єва, В. Ламаха та ін. (галерея «Дукат»); «AVANGARDEN Editions» – тиражна графіка О. Аксініна, Володимира та Людмили Лободів, О. Сухоліта, А. Базилевича, Г. Якутовича, В. Манжоса, роботи сучасних митців (галерея «Avangarden»); «Післяжиття» – відеоарт, живопис, інсталяції та інші практики колективу митців, зокрема І. Стратійчук, Є. Чорного, А. Гоц, Н. Трубнікової, Т. Коблюка, О. Богомаза та ін. (галерея сучасного мистецтва «Imagine Point»); «Хмарне сховище» – роботи 64 художників, включаючи

А. Логова (інсталяція «Укриття»), К. Савчук (кераміка) та ін., на теми пам'яті, втрати та збереження культурного досвіду (ЦСМ «М17», Національна академія мистецтв України, Інститут проблем сучасного мистецтва); «Монументальні мініатюри» – живопис О. Животкова («Stedley Art Foundation»); «Очі догори» – фотографії К. Зверєвої, «Хвиля» – живописні й графічні твори В. Мірошнікової («Eye Sea Gallery»); «Winter Scapes» – серія зимових пейзажів І. Некрахи (творчий сквот «Нагірна, 22»); «Сергій Животков / Motifs» – пейзажні цикли «Українські мотиви» й «Італійські мотиви» С. Животкова («Mistrika»); «Spilne Art x MYPH Photography Prize» – фотографії трьох фіналістів однойменної премії: О. Чарєя, Д. Петрової та М. Чегодаєва, «Женя, Лера, Іра» – живописні пейзажі В. Тарасенко, доповнені графічними малюнками Є. Голубенцева й І. Голобородько (простір «3.6.9 Space Kyiv»); «More colour» – живопис А. Сасенка, І. Олійника, М. Присяжнюк, А. Музо та Я. Федорів (галерея «Кузня»); «Солоні роси» – мистецька інтерпретація ритуалів святкування Івана Купала в Україні: фотороботи К. Подобед, Д. Свертілової, А. Лазуренко, Є. Волкова та графіка, живопис С. Шахмурадової-Танської (галерея «Без назви»); «О 2:47 в коридорі я побачила море. Сон як акт опору» – імерсивний проєкт художниці П. Чоні, що досліджує тему сну через інсталяції, зокрема «Гамаки» та «Ковдра» (галерея «Гараж33»); «І буде весна» – ботанічний живопис Н. Купчик (галерея «VLL Art»); «Сімейний альбом часів війни» – фотопроект В. Ведути, що документує щоденне життя родини у Києві під час повномасштабного вторгнення (галерея «без назви + Збірка»); «Молитва за Україну» – витинанки майстра народного мистецтва Д. Власійчука (арт-простір «Етно Чари»); «Великодній сад» – понад 40 робіт із циклу «Сад часот» або «Дерево-писанка» А. Рудницької (простір «Цінності»); «До світла» – фотопроект Костянтина та Влади Ліберових, створений у партнерстві з ДТЕК (книгарня «Сенс»); «Бій в окопі» – імерсивна інсталяція Л. Хоменко, «Культурна валіза» – особисті речі, рукописи, артефакти, символічні предмети відомих українців (Центральний залізничний вокзал).

У містах України відкрито виставки: «Від створення світу» – пейзажі, портрети сучасників, гротескно-сатиричні композиції, сюжетні картини П. Сипняка з серій «Чумацький цикл» і «Вертеп», «Акварельний вимір» – живопис М. Отковича (Палац Потоцьких Львівської національної галереї мистецтв імені Б. Г. Возницького); «Тут Україна: Чорне море» – картини і об'єкти С. Жалобнюка (Національний музей імені Андрея Шептицького у Львові); «Детерміно» – чотири десятки масштабних картин та інсталяційних об'єктів В. Бажая (Львівський палац мистецтв); «Зроблено з Любов'ю» – порцелянові скульптури Д. Супер, «Милі картинки попри війну» – серія фотографій М. Глібовича (Львівський муніципальний мистецький центр); «МУІ – Маріуполь. Українська Ідентичність» – фотографії, скульптури, живопис, що розкривають українську суть міста, детальний макет Маріуполя (Центр архітектури, дизайну та урбаністики «Порохова вежа» у Львові); «Відчуй» – живопис і графіка Н. Тітова, «Відтоді і дотепер» – твори І. Бонішка та випусників Львівської академії мистецтв 1980-х років (Львівський національний літературно-меморіальний музей Івана Франка); «Люди села Дземброня» – графічна серія Г. Якутовича (львівська «Я Галерея Пентхаус»); «У

ядрі» – твори 26 українських митців: живопис, скульптури, інсталяції, відеоарт, створені після 2014 року, «Українське мистецтво ХХ–ХХІ століття. Передаукціонна виставка» – понад три десятки робіт, зокрема В. Ралко, І. Чічкана, А. Савадова, Д. Молдаванова, Н. Цоя, І. Марчука та ін. («Mercury Art Center» у Львові); «Музей забування: Одеса» (Одеський національний художній музей) та «Музей забування: Дніпро» (галерея «Артсвіт» у Дніпрі) – аудіовізуальна інсталяція художниці Д. Подольцевої у синергії зі звуковим ландшафтом О. Шмурака; «Dis Manibus» – живопис, графіка, плакати різних періодів творчості В. Куликова, «Way Here. Ми вдома. Харків» – художні серії двох авторів: О. Борисова та Д. Хрісанфовой (Харківська муніципальна галерея); «Тригер» – картини В. Краснощока, «Духи» – керамічні роботи А. Сегеди («АРТпідвал» Харківської муніципальної галереї); «Обличчя» – портрети К. Лисенко, виконані в техніках олівця, акварелі та естампу, «Спокуса» – картини В. Кафтан, «Текстура поверхні» – олійні та акварельні роботи О. Шевченко (культурно-громадський центр «Друк» у Харкові); «Простір між берегами» – живопис на склі М. Мамулашвілі (Дніпровський художній музей); «Україна розцвітне мистецтвом» – пів сотні картин у жанрах пейзажу, натюрморту, анімалістики, сюрреалізму та абстракції А. Сльозки (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького); «Мистецтво Січеславщини» та «Січеславські мисткині» – понад дві сотні творів місцевих митців (Дніпровська обласна організація Національної спілки художників України); «З любов'ю до Дніпра» – ілюстрації архітекторки та художниці М. Мироненко, «Кохання. Квіти. Море» – картини А. Аллахвердяна («Menogah Center» у Дніпрі); «Під сузір'ям Козерога» – живопис і скульптури миколаївських митців: Д. Артима, А. Завгороднього, І. Матвєєва, В. Бандалієва, В. Козловського та ін. (Миколаївський обласний художній музей імені В. В. Верещагіна); «Яка ти птаха» – образ птаха у творчості українських художників (Хмельницький обласний художній музей); «До, після і невідомо що далі» – роботи учасників майстерні С. Туріни та Ю. Кручака школи «фра фра фра» («Асортиментна кімната» в Івано-Франківську); «Все в твоїх руках» – графіка Н. Тітова та І. Харітонова («Підземний перехід “Вагабундо”» в Івано-Франківську); «Полином поле поросло» – роботи 12 художників, що досліджують теми повернення, пам'яті та прийняття змін: Б. Бунчака, С. Греха, О. Заливахи, А. Лелюк, А. Саєнка, С. Шахмуратової-Танської та ін. («Promprylad Art Center» в Івано-Франківську); «Нескорена» – твори професійних митців та військовослужбовців, що пройшли арттерапію, зокрема П. Юрчука, В. Манойла, Р. Кашаюка, А. Соломіна, І. Чабана (Галерея мистецтв Волинської організації Національної спілки художників України) «Дорога в Емаус. 15 років ICONART» – роботи понад 60 митців, створені у 2010–2026 роках: від традиційної ікони до особистих пластичних пошуків (Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку); «Кожен відчуває» – скульптури з дерева В. Семківа (Рівненський обласний краєзнавчий музей); «Світ одним поглядом» – картини О. Карачанського («Артательє Георгія Косміаді» у Рівному); «Подих весни» – весняні пейзажі та портрети від закарпатських художників (галерея «Ужгород»); «Повоєнний сад» – новий цикл робіт

художника М. Маценка, як символ післявоєнного часу (галерея «Склад № 5» у Черкасах).

26 січня в Ужгороді відкрито 80-ту бронзову мініскульптуру «Пост № 4» на честь митників. Автор роботи – скульптор Р. Мурник. Скульптура стала частиною туристичного маршруту містом, який активно розвиває історик Ф. Шандо.

16 березня, у день річниці синхронізації української енергосистеми з європейською енергомережею, на Хмельницькій АЕС офіційно зафіксували рекорд України у категорії «Розміри» – найбільший мурал у вигляді українського національного орнаменту (вишиванки), нанесений на реакторні установки атомної електростанції на висоті 45,4 метра. Стінопис площею понад 1,8 тис. квадратних метрів охоплює два енергоблоки, його довжина перевищує 220 метрів, а максимальна висота сягає понад 9 метрів.

Креативні індустрії

Протягом 12–15 березня у Києві тривав 58-й модний марафон – *Ukrainian Fashion Week FW26-27*. Головна експозиція сезону, що акцентувала на сталих та інноваційних підходах українських дизайнерів, – «Мистецтво моди». Стійкі інновації представили дев'ять образів українських брендів *Bevza, J'amemme, Kseniaschnaider, Litkovska, Nadya Dzyak, Omelia, PLNGNS, TG Botanical, Upslowuse*, а також *fashion*-школи *UFEG*, які втілили сучасні практики сталої моди – від апсайклінгу та перероблення до безвідходного виробництва, відповідальної роботи з матеріалами та інноваційних технологій. Серед ініціатив *UFW* – «Одяг із функцією» (*Clothing with a Function*), спрямована на створення адаптивного одягу для військових і цивільних із пораненнями, ампутаціями та особливими потребами. Невіддільною частиною марафону стала благодійна складова: цього сезону в межах ініціативи «Обличчя героїв» вже зібрано понад півмільйона гривень для операцій з відновлення для ветеранів з мінно-вибуховими пораненнями обличчя, водночас бренди-учасники продовжують збір.

Український бренд *GUNIA Project* презентував великодню колекцію одягу «Щебіт» та новий керамічний дроп. Колекція продовжує велике дослідження українського наїву та невимушено інтегрує традицію у сучасний образ. Візуальну мову лінії святкових і повсякденних речей сформували орнаменти з вишитих рушників із Музею Івана Гончара, зокрема мотиви брокарівської вишивки та квіткових композицій XIX століття.

Аматорство

11–14 березня у Дніпровському академічному обласному українському молодіжному театрі пройшов відкритий фестиваль аматорського театру «ДніПрояву», у якому взяли участь дитячі та молодіжні колективи з Харківської Запорізької та Дніпропетровської областей. Загалом було продемонстровано 11 конкурсних вистав різного жанру: від дитячих та драматичних постановок до моновистав, вистав лялькового та інклюзивного театру. Гран-прі здобув Театр танцю «Овація» з Дніпра («Що трапилось у Cabaret?»). Також було визначено найкращих акторів, виконавців другорядних ролей та переможців у інших номінаціях.

Музейна справа

9 січня у Києві в Національному музеї історії України у Другій світовій війні відбулася презентація виставкового проекту «Крізь морок. Світло пам'яті», реалізованого завдяки команді *Skeiron*, Фонду Говарда Баффета, ГУ Національної поліції в Харківській області та Платформі пам'яті «Меморіал». В основі документальної експозиції: 3D-моделі зруйнованих об'єктів, місць катувань та поховань цивільних на Харківщині, доповнені персональними історіями для осмислення реалій війни. Виставка є частиною процесу фіксації руйнувань та злочинів, вчинених під час російської агресії, перетворюючи цифрові дані на докази та простір пам'яті.

5 березня столичний Національний центр «Український дім» представив проект «Весна. Жіночі імена бойчукізму», що зосередився на поверненні в культурний обіг імен, які тривалий час залишалися поза увагою через політичні репресії, системне знищення спадщини та гендерну нерівність в історії мистецтва. Простір Українського дому вперше об'єднав мистецькі практики 15 художниць-бойчукісток, таких як С. Налепінська-Бойчук, О. Павленко, А. Іванова, Я. Музика, В. Бура-Мацапура, М. Котляревська та інші, чий внесок допоміг сформувавши нову візуальну мову епохи. Партнерами проекту виступили *Lean Art Foundation* і ГО «Платформа культурних ініціатив». Куратори – Т. Гаук, С. Комберянов.

7 березня у Національному музеї «Київська картинна галерея» розпочала роботу виставка «Карпати. Ці гори не знають покори», яку склали живопис, графіка та декоративно-прикладні твори, зокрема художників-шістдесятників, із колекцій Національного музею «Київська картинна галерея», Музею шістдесятництва (філія Музею історії міста Києва), галерей «НЮ АРТ», *ARS Kerylos*, «Ностальжі», «Вернісаж» і приватних зібрань. У показі – краєвиди та портрети В. Кушніра й Л. Панченко, ілюстрації Г. Якутовича до повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків» та його ліногравюри із серії «Люди села «Дземброня», роботи майстрів закарпатської школи живопису – Й. Бокшая, Адальберта та Яноша Ерделі, Е. Кондратовича, Г. Глюка, З. Шолтеса, А. Кашшая, А. Мартона, В. Сидорука, а також українських класиків ХХ ст. – М. Глуценка, С. Шишка, М. Максименка та Р. Сельського. Доповнили цю мальовничу панораму вироби з фарфору та майоліки.

22 лютого в Національному музеї у Львові імені Андрея Шептицького відбулася масштабна презентація українського авангарду зі збірок Національного художнього музею України, Музею театрального, музичного та кіномистецтва України, Національного музею декоративного мистецтва України та Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького. У Львові представлено доповнену версію експозиції «В епіцентрі бурі: модернізм в Україні 1900–1930-ті», що виставлялася у Музеї мистецтв у Лодзі (Польща). Львів'яни отримали можливість побачити понад пів сотні творів живопису та графіки О. Екстер, О. Богомазова, А. Петрицького, В. Пальмова, братів Бойчуків, О. Архипенка та інших українських митців, які творили в часи революцій, втрати державності, репресій і

терору та попри виклики формували модерну українську культурну ідентичність.

19 березня Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку відзначив 95-річчя української художниці, письменниці та поетеси Емми Андієвської. Подія включала лекцію «Феномен Емми Андієвської» від мистецтвознавиці З. Навроцької, показ стрічки «Хто така Емма Андієвська» (медіа-проєкту *Ukrainianer*), кураторську екскурсію виставковим проєктом Емми Андієвської (у музеї зберігається найбільша колекція живопису та графіки художниці), а також майстер-класи та поетичні читання.

Експонати з музейних і приватних збірок сформували нові виставки: «Анатолій Лимарєв. Сонцесхід» – близько 100 творів живопису і графіки А. Лимарєва, архівні світлини, мультимедійна інсталяція художника В. Кравця та композитора О. Шмурака (Національний художній музей України); «Українська писанка: витоки і сучасність» – дві сотні експонатів, включаючи глиняні писанки-брязкальця XI–XII ст. та сучасні відтворення традиційних писанок (Національний музей історії України в партнерстві з Вишгородським історико-культурним заповідником та Музеєм історії міста Києва); «Великодня писанка. З колекції Ераста Біняшевського» – 43 замальовки писанок з усіх регіонів України та понад 150 писанок, відтворених майстринею З. Сташук за оригінальними зразками колекціонера (Національний музей декоративного мистецтва України); «У світлі Караваджо. Порятунок. Дослідження. Реставрація» – презентація врятованого твору XVII століття «Взяття Христа під варту» («Поцілунок Іуди»), пов'язаного з ім'ям Мікеланджело Мерізі да Караваджо (Будинок митрополита Національного заповідника «Софія Київська»); «Емансипантки» – документи, фотографії та предметами побуту, які висвітлюють діяльність жінок, що стояли біля витоків українського фемінізму та просвітництва, зокрема родини Косачів (Меморіальний будинок Лесі Українки); «Мости» – понад 250 експонатів семи музеїв із різних областей, що ілюструють мостову архітектуру: автентичні поштові картки та світлини, графіка й живопис, стародруки, карти, монети й медалі (Львівський історичний музей); «Замки України» – живописні роботи І. Фартух (Львівський музей історії релігії); «Тиха мелодія українського спадку» – вишиті рушники, сорочки та строї кінця XIX – початку XX століття з приватної колекції художника і дослідника О. Опарія (Державний меморіальний музей Михайла Грушевського у Львові); «Люди села Дземброня» – графічна серія Г. Якутовича (1930–2000), присвячена Карпатам (львівська «Я Галерея Пентхаус»); «Дукачі та прикраси: Схід» – більш як пів тисячі стародавніх українських прикрас із колекції історика В. Векленка (Дніпровський художній музей); «Культ родючості: від Трипілля – до XX століття» – археологічні знахідки у поєднанні з етнографічними матеріалами, що ілюструють еволюцію символів, аграрні культури та календарні обряди українців (Дніпропетровський національний історичний музей імені Д. І. Яворницького); «Віч-на-віч з морем» – живопис XIX–XX століть, присвячений морській тематиці, зокрема І. Айвазовського, Р. Судковського, М. Блінова (Миколаївський обласний художній музей імені В. В. Верещагіна); «Відомі та невідомі

твори Володимира Микити» – ретроспектива творчості живописця (Закарпатський обласний художній музей ім. Й. Бокшая в Ужгороді); «Символ єдності: постать Августина Волошина в епістолярному діалозі двох регіонів» – ювілейні альбоми (1924, 1934), епістолярна спадщина, документальні матеріали про діяльність президента Карпатської України, «Від Фанчикова до Парижа» – два десятки картин І. Кутлана з фондів музею та приватних збірок (Закарпатський краєзнавчий музей ім. Т. Легоцького); «Замки і палаци України» – 43 живописні роботи художниць артстудії Анатолія Іваненка: С. Федас, Т. Мельник, Н. Демедюк, Н. Грицай, Н. Марчук та ін. (Рівненський обласний краєзнавчий музей).

Збереження та охорона культурної спадщини

27 березня у Києві в Національному музеї мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків було відкрито освітній простір – «Читальня Ханенків». Відтак 1 500 рідкісних та сучасних видань про мистецтво, архітектуру й археологію, зібраних у музеї за підтримки міжнародних партнерів і меценатів, стануть доступними для дослідників, студентів і просто шанувальників мистецтва. У перспективі – оцифрування певної частини ханенківського фонду та надання онлайн-доступу до нього.

24 березня у столиці стартував проєкт «Втрачений Київ», що повертає пам'ять про знищені об'єкти культурної спадщини. Ініціатива передбачає встановлення інформаційних стендів на вулицях міста, спеціальний вебсайт та серію подкастів. Також в межах проєкту заплановані відкриті зустрічі, дискусії та тематичні презентації для всіх, хто цікавиться історією столиці. Перші інформаційні стенди відкрито на Контрактовій площі – історичному серці Подолу, де стояв Богоявленський собор Києво-Братського монастиря, споруджений у 1690–1693 роках і зруйнований більшовиками у 1935 році. Аудіогід до цієї архітектурної перлини озвучив музикант О. Скрипка. Проєкт втілюють Департамент охорони культурної спадщини КМДА та Державний історико-архітектурний заповідник «Стародавній Київ» у партнерстві з Комунальним закладом «Центр консервації предметів археології» та громадською організацією «Україна Інкогніта».

Державний історико-культурний заповідник «Густань» на Львівщині у співпраці з *HeMo: Ukrainian Heritage* завершив повне оцифрування музейних предметів основного фонду, ставши однією з перших установ в Україні, що реалізувала такий комплексний проєкт. Уся колекція тепер доступна у цифровому форматі, що забезпечує її збереження та доступність. Візуальну документацію для електронної бази здійснив М. Пограничний.

В Івано-Франківську в Музеї мистецтв Прикарпаття оцифровано костел Пресвятої Діви Марії (XVII–XVIII ст.) – найдавнішу збережену сакральну пам'ятку міста. Фахівці львівської компанії *Skeiron* створили детальну 3D-модель інтер'єру, що фіксує його сучасний стан і зберігає унікальні елементи барокового декору, живопису та архітектурних форм. Особливу цінність в межах ініціативи має оцифрування унікальних настінних розписів авторства Еразма Фабіанського. Результати доступні онлайн.

У Державному історико-культурному заповіднику м. Острога на Рівненщині повністю оцифрували анонімне середньошрифтове Четверевангеліє середини XVI століття, примірник якого містить записи, пов'язані з гетьманом Петром Конашевичем-Сагайдачним. Це частина масштабної роботи заповідника зі збереження та популяризації книжкових пам'яток. Створення цифрової копії забезпечує довготривалий захист від фізичного навантаження на оригінал і дозволяє розширити доступ дослідників до раритету.

11 березня у Луцьку відбулася презентація факсимільного видання «Турівське Євангеліє XI століття», найдавнішої рукописної пам'ятки середньовічної української писемності, оригінал якої зберігається у Литві. «Турівське Євангеліє» стало вже дванадцятим у серії видавництва «Горобець», що покликана повернути до наукового та культурного обігу визначні пам'ятки української рукописної традиції. Презентоване факсимільне видання демонструватиметься у Музеї волинської ікони на виставці «Рукописна спадщина Волині».

Міністерство культури України додало до Національного переліку нематеріальної культурної спадщини три елементи: великодні обрядові хліби Буковини, традицію приготування лемківської киселиці та виготовлення лемківської жіночої прикраси «кривулька». Це визнання забезпечує захист та збереження автентичних традицій буковинського регіону та лемківської спільноти.

Кіномистецтво

17 березня у столичному Будинку кіно відбулася церемонія вручення другої щорічної премії Національної спілки кінематографістів України імені Сергія Параджанова за найкращі повнометражні дебюти 2025 року. Рішення щодо переможців у восьми ключових категоріях приймали спільно секретаріат НСКУ та експертна комісія, до складу якої увійшли діячі кіноіндустрії, медіасфери та креативного сектору. Тріумфатори отримали знакову статуетку – бронзову репліку «талера Параджанова». Стрічка П. Острікова «Ти – космос» стала головним фаворитом премії, здобувши перемогу одразу в трьох номінаціях. Журі оцінило режисерську роботу П. Острікова та його сценарну майстерність, а також акторське втілення виконавця головної ролі у фільмі В. Кравчука. Ще одну премію отримала анімаційна робота П. Піддубної «Моя бабуся – парашутистка», яку визнано найкращою у відповідній категорії. Відзначено візуальну майстерність оператора Р. Крупача у стрічці «Бо козацького роду». Також Р. Крупача нагородили спеціальною премією «За доблесть», яку вручають митцям, що поєднують творчу діяльність зі службою в лавах Збройних Сил України. За ефективне управління складними виробничими процесами премію в номінації «Найкраща продюсерська робота» отримав О. Бабенко за фільм «2000 метрів до Андріївки». Лауреат присвятив цю перемогу пам'яті загиблих. Цьогоріч організатори та партнери приділили увагу пошуку нових художніх форм. Своїх фаворитів обрали: кінофестиваль «Молодість» – Ю. Дунай (проект «Втомлені»), «Громадське радіо» – М. Головацька (документальна робота «Справа Артиста. Сергій Лифар»), ін-

формаційне агентство «Укрінформ» – А. Рижиков (документальний фільм «Простий солдат»).

Від початку нинішнього року в широкий прокат вийшли українські фільми: історична драма «Всі відтінки спокуси» І. Громозди, романтичне фентезі «Мавка. Справжній міф» К. Царик, пригодницький «Хрещатик 48/2» Д. Авдєєва, кримінальний «Скамер» Д. Єфремова, документальна стрічка «Братська четвірка» Б. Піленка, комедійні «Коли ти розлучишся?» О. Комаровського та «Бачу тебе» Ю. Беляк.

Література

23 лютого на камерній сцені театру імені Івана Франка у Києві пройшла церемонія нагородження лауреатів VIII Міжнародного літературного конкурсу малої прози імені Григора Тютюнника. Цьогоріч на розгляд експертів надійшло 132 роботи. Переможцем став офіцер ЗСУ М. Нікітішин із новелою «Дар», а твори десяти найкращих авторів увійшли до колективного збірника. Організаторами та партнерами літературного конкурсу є Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого, Інститут геополітики та стратегічного управління, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, Національна спілка письменників України, Національний музей народної архітектури та побуту України та Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка. До складу журі увійшли, зокрема, директор Інституту літератури НАН України М. Жулинський та меценат конкурсу В. Скоцик, н. а. України Є. Нищук, генеральний директор Національної бібліотеки ім. Ярослава Мудрого О. Сербін, генеральна директорка Національного музею народної архітектури та побуту України О. Повякель та ін. Конкурс покликаний сприяти національно-культурному відродженню України, збереженню й розвитку її інтелектуального потенціалу та популяризації імені українського новеліста Григора Тютюнника.

31 березня підбито підсумки Міжнародної літературної премії короткої прози імені Василя Портяка за 2025 рік. На конкурс, організований Національною спілкою письменників України та Фастівською міською радою, було надіслано 42 твори від авторів зі різних куточків України та Європи. Перемогу здобула письменниця зі Старокостянтинова Хмельницької області О. Радущинська (оповідання «Ляля»). Друге місце посіла письменниця з Києва Ю. Кухарчук (оповідання «Пісня»), а третє – письменник із Тернополя О. Вільчинський (оповідання «Перший сніг у Проскурові»).

Всеукраїнська літературна премія «Благовіст», щорічна нагорода Національної спілки письменників України, оголосила своїх лауреатів: у номінації «Поезія» – В. Крупка з Вінниці («Вісь»), В. Романовський із Харкова («На белебні світу»); у номінації «Проза» – М. Воробей із Києва («Загадкова містична Еллада»), М. Ткач із Чернігова («Тепло забутого сонця»); у номінації «Література для дітей» – О. Майборода з Кам'янського Дніпропетровської області («Пригоди домовичка Читайлика»).

Премію імені Шолом-Алейхема за найкращі літературно-мистецькі твори, що популяризують культурні надбання українського та єврейського народів,

присудили українському режисеру та сценаристу Г. Гельферу за сценарій п'єси «СНЕ. Майже біблійна історія». Переможця було визначено Державним агентством України з питань мистецтв та мистецької освіти шляхом відкритого голосування у день народження Шолом-Алейхема. Комітет окремо відзначив А. Некрасову (переклад роману Р. Хена «Душі») та С. Корн (переклад збірки І. Лейбуша Переца «Хасидське»).

Лауреатом Всеукраїнської літературної премії імені Всеволода Нестайка 2025 року став письменник А. Кокотюха з дитячою книжкою «Загадка проклятої штольні. Підземний детектив». Ця нагорода вручається за найкращі твори для дітей молодшого та середнього віку, що популяризують сучасну українську літературу. Засновники – Національна секція *UA IBBY*, Національна бібліотека України для дітей, ГО «Українська асоціація працівників бібліотек для дітей» та родина письменника за підтримки Міністерства культури України (2021 рік).

13 березня у Києві організатори премії *KBU Awards*, яку вручають авторам нонфікшн і бізнес-літератури, оголосили переможців 2025 року. У категорії «Ідентичність» перемогу здобули книжки: «А тепер і спитати немає в кого... Як дослідити історію свого роду» А. Ніколаєвої (видавництво «Лабораторія») та «Культурна колонізація. Страх, приниження та опір України в радянській імперії» Р. Мокрика (видавництво «Локальна історія»). Спеціальну відзнаку від організаційного комітету премії отримав письменник і ветеран А. Дронь за збірку короткої прози «Гемінгвей нічого не знає» (Видавництво Старого Лева). У номінації «Російсько-українська війна» перемогла книга «Перша енергетична» Є. Мочалова та В. Крижевського («Віхола»). А в категорії «Історія» вийшли в лідери видання «Українське радіо. Історія буремного століття» В. Міського і Т. Гусейнової (видавництво «Лабораторія») та «Мазепа. Тисячолікий герой української історії» В. Горобця («Віхола»).

Премією «Читомо» втретє було відзначено досягнення у книговиданні та промоції читання за 2025 рік. Нагородження відбулося 29 січня в Києві у коворкінгу Generator за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» і Франкфуртської книжкової виставки. Переможці: книгарня «Сенс» – за створення відкритого книжкового простору для діалогу, культурної дипломатії та креативну промоцію читання як соціальної практики (номінація «Трендсетер видавничого ринку»); Ю. Козловець – за вибудовування сталих міжнародних зв'язків, залучення підтримки для книжкової галузі та адвокацію української культури за кордоном (номінація «Амбасадор української книги»); «Книга на фронт» від ГО «Культурний десант» – за системну підтримку військових через читання та культурну реабілітацію (номінація «За книжкову ініціативу, що сприяє промоції читання»). Спеціальну відзнаку Франкфуртської книжкової виставки отримало Видавництво «Основи» (безплатний стенд на виставці, що відбудеться 7–11 жовтня 2026 року).

У лютому переможців назвав Всеукраїнський рейтинг «Книжка року – 2025» – книжки 21 українського видавництва. Лідерами стали «Видавництво Старого Лева», «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», «Vivat», «Наш Формат» та «Основи». «Видавничий імідж року» вже втретє здобуло «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-

ГА». Рейтинг охоплює 7 номінацій, включаючи красне письменство, хрестоматію, дитячу літературу та історичні дослідження. За всіма категоріями оцінювалося понад 1000 видань. Серед лауреатів – М. Матіос («Жінці можна довіряти»), В. Шкляр («Рік Шершня»), С. Плохій («Чорнобильська рулетка. Війна в ядерній зоні»), В. Залужний («Моя війна») та інші автори, чії книжки формують інтелектуальний ландшафт країни.

Громадська організація *Uanimals* відзначила переможців Всеукраїнської премії дитячої літератури «Гуманна книжка – 2025». Премію здобули три видання: «Снігове морозиво» К. Лазірко з ілюстраціями І. Потапенко (видавництво «Час майстрів»); «Мій друг снігур» Н. Гербіш з ілюстраціями А. Сурган (Видавництво Старого Лева); «Лев у цирку не сміється» Г. Булгакової з ілюстраціями К. Шуби (видавництво «Ранок»). Спеціальну нагороду отримала збірка дитячих віршів «Татусева книга» загиблого від рук окупантів письменника В. Вакулєнка (ілюстраторка – Н. Гайда, Видавництво Старого Лева). Цьогоріч на премію номіновано 338 книжок. Їх оцінювали вісім родин, зокрема батьки читали разом із дітьми, аналізували, обговорювали та виставляли бали.

Бібліотечна справа. Промоція читання

16–22 березня в Україні тривала всеукраїнська інформаційно-просвітницька акція «Національний тиждень читання поезії», організована Українським інститутом книги за підтримки Міністерства культури України. Метою акції є підтримка культури читання, об'єднання читачів, авторів і бібліотек навколо поетичного слова. Тема 2026 року – «Золотий гомін», натхнена однойменною ліричною поемою Павла Тичини. Протягом тижня у різних регіонах країни пройшли поетичні читання, зустрічі з авторами та мистецькі події – як офлайн, так і онлайн. Серед них – традиційний онлайн-фестиваль «Золотий гомін», в межах якого 140 авторів провели трансляції та поділилися своєю творчістю у соцмережах. Водночас Український інститут книги презентував Каталог поезії 2025–2026 років.

20 березня розпочався Всеукраїнський тиждень дитячого читання. Урочище відкриття під гаслом «Українська дитяча книга: гартуємо розум, плекаємо серце» відбулося у мистецькому просторі Полтавської обласної філармонії. Організаторами виступили Національна бібліотека України для дітей та Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. Олесья Гончара за підтримки Міністерства культури України. Відкриття супроводжувалося мистецькою програмою та творчими зустрічами, зокрема з письменниками В. Запекою й А. Кокотюхою. Також було нагороджено найактивніших читачів публічних бібліотек територіальних громад Полтавщини та відзначено бібліотеки, які продемонстрували високі результати у роботі з дітьми та підлітками.

25–28 лютого у Славську на Львівщині пройшла XIII Міжнародна науково-практична конференція «Сучасна бібліотечно-інформаційна безперервна освіта: майбутнє твориться сьогодні». Захід, організований Українською бібліотечною асоціацією разом із *Goethe-Institut* в Україні та Національною бібліотекою Укра-

їни імені Ярослава Мудрого, об'єднав бібліотечну спільноту з України та зарубіжжя – Німеччини, Польщі, Швеції, Литви, Фінляндії. Відбулися пленарні та тематичні сесії, присвячені сучасним стандартам підготовки фахівців. У програмі конференції – розгляд таких питань, як розвиток бібліотечно-інформаційної освіти, цифрова компетентність бібліотекарів, академічна доброчесність, використання штучного інтелекту у бібліотечній сфері, а також роль бібліотек у збереженні національної пам'яті та розвитку громад. Центральною подією для вияву професійної солідарності став благодійний концерт очільника Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого О. Сербіна на підтримку 1129 зенітного ракетного полку ППО.

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування *І. Г. Піленко*

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,42. Б/т. Зам. 19. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12